

נאום הח' ל. אשכול

בישיבת הועדה הפוליטית
ירושלים יום א' 27.1.58

סדר-איום: א) תקציב האספקה;

ב) הבעיות הכלכליות.

ל. אשכול: אני שוחף לשאלתו של לבון. נדמה לי שאת הדבריו האלה אני

צריכים ויכולים לנסח בשלושה דגשים. כשגזברות חושבת שיש

לה 286 מיליון דולרים - אין מקום לויררוחים מרובים אהא. גם אני
במקצה גזבר ומכין לעמדתה של הגזברות. אילו יכולתי להוכיח שיכנסו
יותר כספים - היחה המלאכה יותר קלה עלי. 286 מיליון הרי זה סכום
מהועד. זה יכול להיות 275 ויכול להגיע אפילו עד 400 מיליון. אינני
הולך לחפש את הפחדונות הקלים. כשעושים חשבון שיש חלק מצריכים לשרין
אווו לצרכי פיתוח, וכספים וולק שהוא סודרין מסעה מקור הכסף וגם מסני
מצריכים לפתח את הארץ - כי זה סו"ס הדבר היחיד שבעזרתו אפשר יהיה
מעט לקפוץ על פי התהום - מה אפשר אז להגיד? עושים חשבון שנשאר כך
וכך כסף, וכסף זה שאפשר להוציאו לצרכי מזון צריכים לחלקו כך וכך.

ראשית על י לומר, שגם כשאנו עומדים בשנה שלישית-ורביעית

לקיומנו, כבר יש מאחורינו קופה של ענינים טובים ורעים בשטח המעשה. צאק

בחקופה זו כפי הנראה אין אנו יכולים לנהל את הענין בהתאם לצרכים.

אין כחון לאיש מאתנו - והוא אינו יכול להיות לא לקפלן ולא להורוביץ

ולא לנפחלי - שהעבודה נעשית בטאה אחוזיה כפי שדרוש. שלא יוכן מאמץ

בוסף כ-10%-5% לא בהכנסות אלא ביכולת של ארגון והמחדרות. ואני מסתכל

בדברים קטנים ומסיר מסקנות. נניח ברגע שאני מסדר, כשר החקלאות

והפיתוח. שזהו עם קפלן ועם הורוביץ בענין הכוסכה, יש לי לכל הדעות

יסוד לקוות שהענין יבוצע. והנה מחבר שנשרפו בינתוים סבוע אוסררה

ימים. אינני בא בסענות על אף אחד. לדעמי יש ביזה "ניאוויאזקה".

ורמיים אלה עשרה אחוזים של מאמץ יכולים להיות מכריעים.

הואיל ואינני יכול לומר: הא לך עטרה מיליון, אין לי

הרבה מה לומר בהור מצריכיו ללכת על גבי זכוכית. בחקופה הזאת האספקרות

של גיוס אשראי יכולה להציל או להפיל אותנו. ואינני בטוח את אינני מדבר

כרגע בלסון זהירה מאוד ומסרוחית. את דולק מכיר בעובדה שאת המזון

צריכה הממשלה לספק, אלא עליו להסיק מזה את המסקנות הדרושות. ואם לכולם

יש הדגשה שב-60-66 מיליון לא נוכל להסחרר - אין אנו חייבים להתחיל

בעצמות בעיף זה דוקא. הייתי מבין אילו האנשים שמכיניט את המספרים היו

באים ואומרים: פחות מ-33 מיליונים אי אפשר להסדר, או שהן חושבים
באמת שאפשר להחזיק את הארץ על עובדיה ויצרניה ב-66 מיליון. אמר אתם כך -
יגיד לנו בבקשה כיצד לעשות זאת. אם אתם מסכימים שהגענו לפאז שלמטה
ממנו אי אפשר לרדת - מוכרחים לגזור את החקציב אחרת. אין מנוס מזה.
ורצוני להוסיף מסתו: אני בא ושואל את המפלגה ואת עצמי:
מה אנו כציבור של מיליון וחצי יהודים הנמצאים בחוף ההסתדרות, ו-150
אלף חבר בחוף המפלגה, ובהם עשרות חברים כדיין, קיד ולביא וכל השאר היושבים
עמנו, מה אנחנו עושים יום יום ובמשך השנה כולה? אין ספק, שטיליון וחצי
אנשים יכולים לעשות הרבה. כאשר החליטנו על הגדלת השכר הייתי בעד זה.
מדוע? כאן בדיוק אותה השאלה כמו בשטח המזון. באיזה מקום שהוא אנו
זקוקים למסענה. אם אני נשען על הפועלים, אני יכול לבוא ולהוכיח
שכך בניתי את הארץ וכל שאר השכבות אני מחזיק אותן בגרמה. אם לא אלך
בדרך זו - אני עלול לאבד את הפועלים. השבתי: זאת לא נוכל לעשות,
ובפרט בימים קשים אלה. עמדתי בחוץ עם ועדי פועלים והתחלתי להתוכח
אתם בסגנוני. הם ידעו שאני הייתי בעד הגדלת השכר. אמרתי להם כך:
אל תחשבו שמהוך חכמה יתרה הסכמתי לרשימותיכם. עשינו זאת מטני שאתם
חובעים. דבר זה מחייב גם אתכם למשהו. מדוע אתה, חבר, הולך לבית החרושת
שלך ואינך מבין שאנו מהגלגלים לעברי פי החומר? מדוע לא תחזירו את
החוטפת שקבלתם ב-10%-15% בעבודה? הרבה חברים היו במבוכה ולא היה בפיהם
מה להשיב.

לפני כחדשיים כינחתי אנשים מן היסוד שבחקלאות, ועל אף כל
האכזבה אינני מוכן להתיאש מהן. יצאתי מהן בלא כלום. לדעתי האשמה בנו.
אין הדבר צריך להיות כך. במשך 30-40 שנה היה ציבור שנתתם למפעל וניסתם
משהו להרים בכוחותיו. משום כך אני מאמין בצבור. היה ציבור שניסה כל
פעם לתצוב מעצמו משהו. ומשום שהיה כך יכולנו להתגבר. היש לנו נסים.
דבר זה פסק עכשיו, אינני משלים עם החברים שלנו בחקלאות, שהם מצטרפים
למענותיו של ציולינג, שהחקלאות נדרסת. לדעתי יכול על אחד בשטח עבודתו
לעשות משהו: הפקיד במשרדו, החקלאי במסקו, בתעשייה, בטמירה ובכל שטח ושטח.
יודע אני שאין הדבר גיחך להעשות מלמעלה, כיחוד כשקיימות מפלגות ואפוזיציה.
אבל מדוע אין אנו עושים משהו מבפנים? בשבת הלכתי לחפש את ארגוב וחברים
אחרים. רצייתי לטוחח אתם בענין זה דוקא. שאלתי: מדוע לא נמצא את עשרת
הבחורים הראשונים? אני מצטער שאינני יכול לעשות את הדבר, זמני אינו
פנוי, אבל חייב מישהו להיות חפשי כדי למצוא את בית החרושת הראשון
ההסתדרותי של סולל בונה ולהתחיל במעשה. שם אין טענות שערך העורך הולך
למעשיין. נמצא את דוד הפועלים הראשון, את עשרת החברים הראשונים ונחיל

לגלג מסהו שיגביר את הייצור, סגגיע להוספת של 10-15 מיליון דולר מתוך
מאמציו של ויינברג ואחרים. דבר זה אינו רחוק כל כך מן המציאות.

כשאומרים שלא תהיה תלבושת - אך דבר זה לא יבוצע אם לא יימצא
חבר הראשון, ואחר כך עשרת הראשונים ומה הראשונים, ואלף הראשונים, שילכו
מאחד לשני ויאמרו: אמנם קבלנו נקודות מיוסף, אך אנו מחזירים את הנקודות
מפני שקרה כזאת וכזאת. יש להתספק בחצי ובשליש. החחיל אצלנו הנועה כזאת.

ידע הציבור שהוא צריך למשוך. כיום הדאגה הזאת היא עניינים של שלושה-
חמישה חברים בקבינט, או של קצת חברים שמסתובבים. הציבור תובע העלאת.
אם אומרים לי: אחת מציע מחיר של 60 ל"י בעד הפוחי אדמה - הפוחי אדמה
לא יהיו, והויכוח הוא בין כנרת לבין אפשרתי ואשכול - אם כן אנו אבודים.
הכרחי שטרבי אנשינו יחמסרו לעולת ההסברה והדרכון בקרב ציבור הפועלים.
דוקא לאחר שהחלטנו להעלות את המחיר נקרא ל-50 נאמני הנועתנו בכפר

ובסדנא, לא ועדי פועלים, אלא חמשים איש המכירים את המצב במידה שאנו
מכירים אותו, 50 איש הראשונים שיעבירו את החרדה והדאגה ל-500 ול-5000.
במאמץ משולב אולי נגיע למסו. אם נגדי לגזברות שעליה להחתייב על עוד
20 מיליון - מה יצא מזה? מה יהיה בעוד חצי שנה ובעוד שנה? מאד קשה
לדרוש לחתוך בכספים שנוצרו לפיתוח. אם יש לנו הקנה וסיכויי לעתיד - חרי
זה רק ממקור זה. נרמה לי שיש הנה אפילו יותר ממה שסבור הייתי לפני
שלוש חדשים. ואין הדבר הזה נעשה בין יום, אלא מדי יום ביומו מחגלה יותר
ממה שאפשר היה לצפות. משום כך אין לרוחר על כספי הפיתוח. שנה שנתיים
עלינו אין שהוא לעבור. הדבר צריך להעשות בשני קצוות, ואני כסוח שהוא
יכול להעשות. אילו נמצאו בקרבנו עשרות אנשים אלו שדברתי עליהן, לא היינו
מגיעים לויכוח בין הקלאים ושרים, אלא הויכוח היה נעשה עם נושא האידיאה,
עם נושא הדאגה הזאת.

אין אני מאמין שאפשר להשאיר אותנו עם הקציב של 65 מיליומים
לצרכי מזון, אלא אם כן עשה יוסף חישוב שסכום זה מספיק. נאמן עלינו
יוסף שאין הוא מבזבז יותר מדי, שאין הוא רחמן יותר מדי. אילו ניתן לו
להסתדר ב-78 מיליון - חיה עושה זאת. אם לאו - צריך לתח לו את הסכום שהוא
דורש. ואם כן - אולי צריכים לקמץ בכמה דברים. אם לא יהיה מוצא - נצמצם
בפיתוח ולא נעשה הסנה כל מה שאנו רוצים, אם כי אני חושב שעל ידי כך
נאבד את האופנים האהוריים של העגלה ולא נוכל לרהור. צריכים לעשות מאמץ,
שחיה לציבור הרגשה שהוא מקבל את מנת המזון המובטחת, שגם עכשיו אינה
עשירה ביותר, אבל הזאת לא תהיה תוספת חיצונית. צריך להיות אצלנו משה כזה,

כפי שדברתי עליו. הגה מונחות אצלנו מאות אלפי ביצים במדגרות. הן יכולות להיות מוסלות 19 ימים. אני מחנן יום יום לרוליק ומאיים עליו: הגיד לי ובחשבמחך אבבה את ה מדגרות. זאת היתה בלמז'ה והפסד של 20 אלף ל"י. אינני בטוח שכן הדבר צריך להצטות, אלא מה? הגלגלים עצומים והרעש גדול. עד שאנו מגישים למזהו אנו מפסידים.

בכל מה שהנו עושים צריך להיות מאמץ נוסף של 10 אחוזים.

אינני רוצה להכנס למרטים. אולי צריך להיות מפנה גם במחשבה של ההנהלה הכספית. פחות מכל צריכים להאכזר לחקלאות. אם נחוצים למענה 24 מיליון - הקציבו 20 מיליון. אולי נוכל לצאת בשלום. אולי במסך השנה יקרה משהו. אני רוצה לעשות דיסקונטו כלשהי על ענין השילומים. אולי זה טובה משהו. אך כל ההכנסות שלנו חכנסנה לצדד נקוב, אם לא נוכל להרים הנועה איבורית שתחיה את עניני המדינה ובמשק, את עניני הכספים והכלכלה. לא הנועה כזאת שמדברת יום יום על מנת האוכל. אני מאמין שהדבר אפשרי. אפשר לחתוך את הרברית אחרת. אם יימצא בהוכנו מספר אנשים מתאים - יתחיל הדבר להתארגן והימצא גישה אחרת לענינים. אפשר להגיע ליותר אכספורט וליותר חוצרת. באיזה מקום עלינו לקיח את עצמנו בביציות הראש. אחרת לא יחכן בקציב המצומצם שלנו ובטעה שהכל בא מן החוץ.